

ANDREW HUGHES

JOHN
DELAHUNT

- BİR CİNAYETİN HİKÂYESİ -

Çeviri: EMRE CAN SARISAYIN

2. BASKI

♥can
roman

ANDREW HUGHES

JOHN DELAHUNT

BİR CİNAYETİN HİKÂYESİ

The Convictions of John Delahunt, Andrew Hughes

© 2013, Andrew Hughes

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin ilk baskısı *The Convictions of John Delahunt* adıyla Random House Group Ltd. bünyesindeki Transworld Publishers tarafından yapılmıştır.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Anatolialit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2018

2. basım: Kasım 2018, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Burçak Başpınar, Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3803-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750738036

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ANDREW HUGHES

JOHN DELAHUNT

BİR CİNAYETİN HİKÂYESİ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Emre Can Sarısayın

♥can

ANDREW HUGHES, 1979'da İrlanda'nın Wexford kasabasında doğdu, öğrenimini Dublin'de Trinity College'da tamamladı. Bir süre Raidió Teilifís Éireann'da (İrlanda Ulusal Radyo-Televizyon Kurumu) çalıştı. Dublin'in Fitzwilliam Meydanı'ndaki Kral George döneminde yapılmış binaların tarihini araştırırken John Delahunt'un hikâyesini öğrendi ve bu bilgilerden hareketle ilk romanını yazdı. Tarihî yapılarla ilgili incelemesini de *Lives Less Ordinary: Dublin's Fitzwilliam Square 1798-1922* (Daha Az Sıradan Hayatlar: Dublin'in Fitzwilliam Meydanı 1798-1922) adıyla kitaplaştıran Hughes, Dublin'de yaşıyor.

EMRE CAN SARISAYIN, 1987 yılında İstanbul'da doğdu. Lise öğrenimini Üsküdar Amerikan Lisesi'nde tamamladı. Boğaziçi Üniversitesi'nde fizik okuduktan sonra Hollanda'da Utrecht Üniversitesi'nde teorik fizik üzerine yüksek lisans yaptı. Öğrenimi sırasında bilim felsefesi ve Doğu felsefelerine de yöneldi.

Anneme ve babama

I

Mezarlıkta Delahunt'ların yanına defnetmeyecekler beni. Bana sahip çıkmak için en ufak bir çaba bile harca-yacaklarını sanmıyorum. Belki de bedenimi York Soka-ğı'ndaki kadavracılara vereceklerdir, gerçi şu sıralar ka-davracıların tercihi düşkûnlerevinden yana. Büyük ihti-mal Kilmainham bölgesinin ıssız bir köşesine atılacağım, benimle aynı kaderi paylaşanların yanına... Mezarcım insafsız biri çıkarsa eğer, rasgele kazılmış bir çukurun di-binde, eciş bücüş halde... Çürümeyi hızlandırmak için dökülen kireç... Rafa kaldırılıp unutulacak tozlu, ne idü-ğü belirsiz bir deftere yazılmış kargacık burgacık bir isim dışında hiçbir iz bırakmadan... Bugünkü ziyaretçim ge-lene kadar benden artakalacak şeylerin akıbetini bir an olsun düşünmemiştim, şimdiyse başka pek bir şey düşü-nemiyorum. Son saatlerimi böyle marazi kuruntuların ele geçirmesi canımı sıkıyor.

Helen defin işlemlerinin düzgün bir şekilde yapıl-ması için talepte bulunabilir. Karım evlatlıktan ve miras-tan reddedilmiş durumda; yakında da dul kalacak. Yas dolu mektuplarıysa bürokrasi bataklığına saplanacak. Yine de oyalanmak ona iyi gelecektir.

Öğlene doğru kilitleri ve sürgüleri kurcalamaya baş-ladığım sırada Dr. Armstrong hücreme alındı. Sıska bir

adamdı. Boyu ortalamanın biraz altında olsa da, onu daha uzun gösteren haysiyetli bir duruşa sahipti. Sinek kaydı tıraşlı, giyim kuşamında özenli. Tıbbiyedeki öğrencilerinden biri olduğunu sandığım bir yardımcıyla gelmişti. İçeri girdikleri sırada doktor, burnunu bir mendille kapamıştı –nasıl da çabucak alışıyor insan bu kokuya– ama derhal mendili katlayıp cebine koydu ve mesleki bir ilgiyle bana döndü.

“Mr. Turner size ziyaretimin nedeninden bahsetti mi?”

Kalemimi bir kenara bıraktım. “Ayrıntılarından bahsetmedi.”

“Mr. Delahunt, suçlarınızın niteliğini önemsemediğimi söyleyerek başlayacağım söze.”

Tek bir suçtan hüküm giydiğimi hatırlattım.

Müdahalemin üstünde durmadı. “Tabii.” Kişiliğimde var olan ve beni bu kanıtlanmış suçta ittiği açıkça görülen kusurların, beynimdeki belli yetilerin olmamasından, olanların da fazlalığından kaynaklandığına inanıyordu. “Kafatası yapınız bu dalgalanmaları yansıtmaya şekil de biçimlendiği için, deneyimli bir elin kolayca okuyabileceği bir haritadır.” İspat etmek istercesine parmaklarını açtı. Kendisiyle işbirliği yapmamın araştırmasına yardımcı olacağını ve bilimin gelişmesine katkı sağlayacağını söyledi. “Elbette benimle görüşmeyi reddetmekte özgürsünüz, eğer gitmemi istiyorsanız derhal gidebilirim.”

Cevabımın ne olacağına aldırılmıyormuş gibi, gözü nü omzumun üstünde bir noktaya dikti. İkisine de dışarı çıkmalarını söylemek geçti içimden önce. Ancak kısacık hayatımda bana sunulan bu son nezaketi nasıl geri çevirebilirdim?

Ona yer vermek için hücredeki tek sandalyeden kalkmaya yeltendim, ama eliyle oturmamı işaret etti. Yardımcısı ise lekeli döşeğimi tiksintiyle inceledikten sonra

iznimi almadan ranzanın kenarına ilişti. Yanında duran yıpranmış battaniyenin üzerine bir dosya koydu, deri kaplı bir defteri açtı ve ceketinin cebinden bir kalem çıkardı.

İtiraf etmeliyim ki, Armstrong başımı kavramak üzere arkama geçip keçeleşmiş saçlarıma uzandığında bir huzursuzluk hissettim. Bu duygu çok uzun sürmedi. Birkaç dakika sonra dokunuşlarındaki heves ve nezakete gülmek için kendimi zor tutuyordum. Yüzünü göremiyor, ancak arada bir kafamda ilgisini çeken tümseklerle karşılaştığında çıkardığı boğuk sesleri duyuyordum. Dr. Armstrong'un tek başına kaldığı anları hayal ettim, kafasını iki elinin arasına almış, kendini keşfetmek üzere derinlemesine düşünürken. Belki de mesleki becerisine o kadar güveniyordu ki, kendi kafasına dokunmaya cesaret edemiyordu. Can sıkıcı bir özelliğine rast gelme kaygısıyla başını kaşımaya ya da şapkasını düzeltmeye bile çekiniyor olabilirdi.

Aklının karıştığını belli eden bir ifadeyle gözlemlerinden bahsetmeye başladı. "Kafatasının büyüklüğü iyi. Temel bölgeler tümüyle gelişkin ve koronal kısımlar... Katiyen kusurlu değil."

Gururum okşanmıştı. Yuvarlak gözlüklü, seyrek sakallı genç yamak her yorumu dikkatlice not ediyordu. Bu tipleri iyi bilirdim: hocanın, araştırma ve deneylerine yardım etmesi için diğerlerinin arasından çekip çıkardığı, sınıfın evcil hayvanı. O ise şüphesiz, bunu bir angarya olarak değil de, büyük bir onur olarak görüyordu. Bazı şahsiyetler frenolojiye¹ gerek kalmadan da ayırt edilebiliyor.

1. Frenoloji, insanların kafatası şeklinden onların kişilik ve suça yatkınlıklarının anlaşılabilceğini iddia eden, 19. yüzyıl boyunca kabul görmüş bir kuramdır. Beyin ile zihin arasında bağlantılar kurmasıyla bilime katkı sağlamış olsa da günümüzde "sözde bilim" olarak anılmaktadır. (Ç.N.)

Yamak bir ara doktorun çağrısı üzerine uygulamaya katılmak için arkama geçti. Armstrong bir adım geriye çekildi. “Hipotezimiz doğru çıktı. Dikkat Geçidi’ne¹ dokunun.”

Genç adamın parmakları soğuktu, tırnaklarıysa ke-silmemişti. Sol kulağımın arkasını yokladı, elini belirli bir noktada sabitledi, derimi sıkıca kavradı ve ovuşturdu. Ne aradığından pek de emin değilmiş gibi geldi bana. Tek ifadesi belli belirsiz bir homurtuydu.

“Şimdi Maddiyat Çukuru’nu² gösterin.”

Yüzükparmağını, burun kemiğimle göz çukurumun alt kısmı arasına bastırmadan önce kafamı sabitledi. Bu kez verdiği tepki daha açıktı. Keskin soluklarından keyfinin yerinde olduğu anlaşılıyordu. Bu memnuniyetin kaynağını bana da açıklama gereği duymadılar.

Kraniyal inceleme tamamlandığında, Armstrong parmaklarındaki kalıntıları mendiliyle silerken, hücrenin ortasında dikilmekteydi. Tam olarak neler sorduğu şu an epey bulanık. Bilgi düzeyimi methettiğini ve okuma alışkanlıklarımı soruşturduğunu anımsıyorum. Müziğe ilgi-min veya yeteneğimin olup olmadığını sordu. Çocukken koroda şarkı söylediğim o sınırlı süreler, nadir mutlu anı-larım arasındadır, ancak ona tek bir nota bile tutturamadığımı, kulağımın iyi olmadığını söyledim – kartları açık oynamanın âlemi yoktu.

Giydiğim hükümlerle ilgili sorular daha zorlayıcıydı. Bi-rilerine karşı yalancı şahitlik yapıp yapmadığımı sordu.

Benimle dalga geçtiğine dair bir ipucu bulabilmek için dikkatle yüzüne baktım. “Arşiv kayıtlarına göre yap-tım,” dedim.

1. Frenolojide bir terim: *Cautions’s Causeway*. (Ç.N.)

2. Frenolojide bir terim: *Carnal Cleft*. (Ç.N.)

“Dinî dürtülerle hareket etmek zorunda kaldığınız oldu mu?”

İnançlı olmadığımı söyledim.

Doktor gülümsedi. “Mr. Delahunt, korkarım yaradılışınız size ihanet etmiş. Mükemmeliyet Organı¹ bilhas- sa eksiksiz. Yaratıcınıza karşı korku içinde olduğunuzdan hiç kuşkum yok.”

“Öyleyse neden sordunuz?”

Kâtip yamağı ilk defa konuştu. “Peki ya kurbanını- zın üstünde bulunan not?”

Doktorla birlikte dönüp ona baktık. Bu görgüsüzün ağzının payını alacağını ummuştum, ama Armstrong dos- yaya uzanıp sayfaları karıştırmaya başladı. “Doğru. İncil’ den bir pasaj tutuşturulmuş eline.” İlgili sayfayı buldu. “Fi- lipililerle Mektup” 1:21 olduğu anlaşılmış: ‘Benim için ya- samak Mesih’tir, ölmek kazançtır.’” Dosyayı önünde açık tutarak yüzüme baktı, ötekiyse kalemi elinde, bekliyordu.

Yanımda olmalarından sıkılmıştım artık. “Ne yazdı- ğının bir önemi yoktu,” dedim. “Çocuğun okuyamayaca- ğını biliyordum.”

Başlangıçta ümidim, kısa bir muayeneden sonra dok- torun gizli kusurumu açığa çıkarması ve gözlerini ciddi- yetle bana dikip, “Sakin endişelenmeyin, bu durum he- sapta vardı zaten,” demesiydi. Fakat artık bu basit soru- şturmalardan yorgun düşmüştüm ve gitmeye hazırlandı- ğını fark ettiğimde rahatladım. Yine de paltosunu topladı- ğı sırada, bıkkınlığıma rağmen teşhisini dile getirmesi- ni istedim.

“Herhangi bir kanıya vardınız mı?”

Sormama memnun kalmış gibi doğruldu. “Tüm söy- leyeceğim şu. Hiç şüphe yok ki, suç işleme kapasiteniz

1. Frenolojide bir terim: *The Organ of Marvellousness*. (Ç.N.)

gelişiminizin ayrılmaz bir parçası.” Gözlerini kıstı. “Tıpkı ona direnme gücünüz gibi.”

Ne çıkarım ama! Paltosunun yakasını kaldırarak boynunu örttü. “Ama bunlar sadece ilk gözlemlerim. Birkaç saat daha çalışmam gerekiyor.”

“Tekrar gelme niyetindesiniz yani.”

“Yok, hayır,” diyerek uzaklara baktı. “Hapishane yetkilileriyle konuşup anlaştık.”

“Hangi konuda anlaştınız?”

“Yani.” Bir şey arar gibi ceplerini yokladı. “Sizi ilgilendiren bir durum olmayacak.”

Bu sırada öğrencisi dudaklarında bir gülümseme ifadesiyle beni izliyordu. “Kafanın alçıdan bir kalıbını alacağız,” dedi. “Cezan uygulandıktan sonra.”

Armstrong onu kolundan dürterek sert bakışlarla azarladı. Usulca başımı salladım. Beni neyin beklediğini ilk defa o an idrak ediyordum olmam garipti şüphesiz. Ölümümle ilgili ayrıntıları düşünmek için bol bol vaktim olmuştu sonuçta. Fakat bu düşünce ürperti beni – göreceğim haşın muamele, alçı ustasının gözlerimi oyması, ıslak alçıyı burnumun ve ağzımın içine bastırması, alçılanmış kafamı katılaştırmaya bırakması. Tüm öğleden sonra boyunca yumruğumu sıkıp açarak, nefesimi tutarak, kalp atışlarımı dinleyerek ve tüm bu canlılığın kaynağını duyumsamaya çalışarak gözümü kırpmadan uzandım.

Yüzümün alçıyla kaplanacağı düşüncesi hâlâ bir ürperti yaratırsa da, Armstrong’un kalıbı olma fikri daha az ürkütücü gelmeye başladı zamanla. Kafamdan hazırlanmış ilginç bir yadigâr. Gelecekteki çalışmalar için muhafaza edilme fikri de cazip ayrıca; etiketlenip kataloğa girmek, bir depoya konulup çıkartılmak, henüz doğmamış biliminsanları tarafından takdirle incelenmek.

Altı-yedi yaşlarındayken, Fitzwilliam Sokağı’ndaki evde, kitaplarını güneşten korumak için karartılan çalış-

ma odasına babam yokken gizlice girişimi hatırlıyorum. Kepenklerden birini yazı masasına dikdörtgen bir ışık huzmesi düşürecek kadar aralamış, raftan bir dairesel çalışmalar kitabı almıştım. Tahnit sıvısıyla dolu kavanozlarda zarafetle çürümüş çeşitli hayvan örneklerinden büyülenerek öylece kalakalmıştım: kertenkeleler, kuşlar, hatta bir kaplan yavrusu. Çok geçmeden ahıra giden yolda yuvasından düşmüş bir kuş yavrusuna rastladım. Kendime ait bir örneğim olmuştu. Onu muhafaza etmek için sıkıca kapatılmış su dolu bir kavanozun yeteceğine inanarak, hemen mutfaktan bir kavanoz aşardım. Kuşun ufak bedenini yerden alıp kabın içine yerleştirdim. Ona bir etiket bile hazırladım: “Yavru serçe, Lad Yolu, Mart 1825.” Bir hafta sonra kontrol etmeye gittiğimde kokuşmuş bir bulamaçla karşılaştım tabii. Dehşete kapılmıştım. Hatırladıkça hâlâ midemi bulandırır o koku.

Benden yapılacak kalıp daha muntazam bir eser olacaktır. Defterdeki bir kayıttan çok daha iyi; hatta bir mezar taşından bile. Kalıbımın kaderini düşünmekten kendimi alamıyorum. Kara meşeden yapılmış çalışma odasının yüksek bir rafında duran, Armstrong’un torunlarının kâbus kaynağı bir antika mı olacağım? Belki de doktor, özel bir odanın duvarlarına dizilmiş suçlu kafalarından oluşan bir koleksiyona sahiptir ve ben de bu kasatı suratlar meclisinde yoldaşlarımla beraber yıllar geçiririm – sakar bir hizmetçi rafa çarpıp kopyamı ebediyete uğurlayana kadar. Böyle alışılmadık bir şekilde muhafaza edilecek olma fikri içimi rahatlatıyor biraz. Yine de Helen’in bedenime sahip çıkmak uğruna az da olsa çabalayacağımı umuyorum. Artıklarımı devletin elinden çekip alabilmek için kalan birkaç Delahunt’ın desteğine ihtiyaç duyacak – ki bu imkânsız. Onun yapayalnız uğraşı beyhude olacak.

Dublin, 1841. Aralık ayında soğuk bir sabah. Küçük bir oğlan çocuğu tatlı sözlerle kandırılıp annesinin yanından alınıyor ve vahşice katledilmiş olarak bulunuyor. Yoksulluk, eşitsizlik ve siyasal istikrarsızlığın egemen olduğu kentte işlenen onlarca elim cinayetten biri, ama diğerlerinden farklı olarak halkı galeyana sürüklüyor. Çünkü John Delahunt adında sorumsuz bir öğrenci olan katil, aynı zamanda Dublin Kalesi'ndeki istihbaratçıların ücretli muhbiri. İşin tuhafı, katil ne işlediği cinayetten pişmanlık duyuyor ne de alacağı cezadan korkuyor. Hüccresinde idam gününü beklerken serinkanlıkla hikâyesini kaleme almayı seçiyor.

Tarihî bir araştırma yaparken tesadüfen bu olayın belgelerini bulan Andrew Hughes, 1841'de geçen hikâyeyi Dickens'vari bir atmosferde ve gotik edebiyata yaraşır bir dilde aktarmayı ustalıkla başarmış.

